

Internationalization and Sinop University

¹Prof. Dr. Hakan Uşaklı

Abstract:

Sinop, the pearl of the Black Sea, is located in the northernmost part of Turkey. Sinop University was established in 2007. The university currently has nine faculties, one institute, three colleges, seven vocational schools and thirteen research centers. In theory, internationalization of higher education is the process of integrating an international, intercultural or global dimension into the purpose, functions or delivery of post-secondary education. The University has been an active user and beneficiary of the Erasmus program since its establishment. In this study, Erasmus studies of Sinop University in the internationalization process are examined. The opinions of eleven coordinators of the European universities with which the university has agreements have been taken on the subject. Sinop University is an effective university in terms of its location and the opportunities it offers to its students and employees. Erasmus mobility has an important place in the internationalization of a university. However, in the light of expert opinions, the number of courses offered in foreign languages, especially in English, the number of foreign lecturers and the level of foreign language, especially English, of students and staff benefiting from Erasmus have an important place in the internationalization of Sinop University. The document analysis revealed that very few European students and university staff come to Sinop University as visitors. The university can take action with non-governmental organizations abroad and include mobility from Europe to Sinop in the mobility from Sinop to Europe. Foreign language qualified students and staff will be able to represent the university more competently. Foreign language courses at the university can be an attractive element for European students. Future studies may focus on scientific, technological and cultural cooperation between the university and foreign universities.

Keywords: Sinop University, Internationalization, Erasmus Mobility

¹ Corresponding Author: Prof. Dr., Sinop University, Turkey, E-mail: husakli@sinop.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4307-2226>

Uluslararasılaşma ve Sinop Üniversitesi*

Öz:

Karadeniz'in incisi Sinop şehri Türkiye'nin en kuzeyinde yer almaktadır. Sinop Üniversitesi 2007 yılında kurulmuştur. Üniversitede halen dokuz fakülte, bir enstitü, üç yüksekokul, yedi meslek yüksekokulu ve on üç araştırma merkezi bulunmaktadır. Teoride yüksek öğretimin uluslararasılaşması orta öğretim sonrası eğitimin amacına, işlevlerine veya sunumuna uluslararası, kültürlerarası veya küresel bir boyutu entegre etme sürecidir. Üniversite kurulduğu yıldan itibaren Erasmus programının aktif kullanıcısı ve yararlanıcısı olmuştur. Bu çalışmada Sinop Üniversitesinin uluslararasılaşma sürecinde Erasmus çalışmaları incelenmiştir. Üniversitenin anlaşmalı olduğu Avrupa üniversitelerinin on bir koordinatörünün konu hakkına görüşleri alınmıştır. Sinop Üniversitesi gerek konumu gereksi öğrenci ve çalışanlarına sunduğu imkanlar açısından etkili bir üniversitedir. Erasmus hareketliliği bir üniversitenin uluslararasılaşmasında önemli bir yer taşımaktadır. Ancak uzman görüşleri ışığında Sinop Üniversitesinin uluslararasılaşmasında yabancı dilde özellikle İngilizce açılan ders sayısı, yabancı öğretim elemanı sayısı ve Ersmustan yararlanan öğrenci ve personelin yabancı dil özellikle İngilizce seviyeleri önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan doküman incelemelerinde çok az sayıda Avrupalı öğrenci ve üniversite personelinin Sinop Üniversitesine ziyaretçi olarak geldiği anlaşılmıştır. Üniversite yurt dışındaki sivil toplum kuruluşlarıyla harekete geçerek Sinop'tan Avrupa'ya olan hareketliliğe Avrupa'dan Sinop'a olan hareketliliği de dahil edebilir. Yabancı dil açısından nitelikli öğrenci ve personel üniversitesi daha yetkin temsil edebileceklerdir. Üniversite içinde yabancı dille açılacak dersler Avrupalı öğrenciler için cazip bir unsur olabilir. İllerde yapılacak çalışmalar üniversitenin yabancı üniversitelerle yapacağı bilimsel, teknolojik ve kültürel işbirlikleri üzerine olabilir.

Anahtar Kelimeler: Sinop Üniversitesi, Uluslararasılaşma, Erasmus Hareketliliği

Article History

Article arrival: 02 February, 2024 **Accept:** August, 12, 2024 **Publish:** November 2024

Article type: Research article

Article language: Turkish

Citation: Uşaklı, H. (2024). Uluslararasılaşma ve Sinop Üniversitesi [Internationalization and Sinop University] *Journal of Educational Studies, (J-EDUCAT)*. 2(2), pp 172-196. Doi: 10.5281/zenodo.13731950

* 1. Eğitim Bilimlerinde Kalite Güvence ve Öğrenci Katılımı Kongresi Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İzmir- Türkiye, 14-15 Şubat 2022'de sunulmuştur.

Giriş

Yaygın kullanımda ekonomide bir kavram olarak uluslararasılaşma veya uluslararasılaştırma, üzerinde uzlaşılmış bir tanımı olmamasına rağmen, işletmelerin uluslararası pazarlara artan katılımı sürecidir (Susman, 2007). Uluslararasılaşma, yalnızca küresel olarak yatay entegrasyon arayan şirketler için değil, aynı zamanda farklı üretim ve hizmet sektörlerinde, özellikle de farklı kültürler ve ülkeler arasındaki boşluğu kapatmak için uluslararasılaşmaya ihtiyaç duyan çok önemli bir bağlam olan yüksek öğretimde gelişimin sürdürilebilirliğini ele alan ülkeler için de çok önemli bir stratejidir (Adel vd., 2018).

Teoride yükseköğretimin uluslararasılaşması, "uluslararası, kültürlerarası veya küresel bir boyutun ortaöğretim sonrası eğitimin amacına, işlevlerine veya sunumuna entegre edilmesi sürecidir" (Knight, 2003). Uygulamada yükseköğretimin uluslararasılaşması ise "gelir elde etmek, ulusal profili güvence altına almak ve uluslararası itibar oluşturmak amacıyla araştırma ve ortaöğretim sonrası eğitimin ticarileştirilmesi ve zengin ve ayrıcalıklı ülkelerden yabancı öğrenci alımı için uluslararası rekabet sürecidir." Yükseköğretimin uluslararasılaştırılmasının ana bileşenleri, uluslararası öğrencilerin işe alınması, uluslararası şube kampüslerinin geliştirilmesi, öğrenci, personel ve akademisyen değişim programları, müfredatın uluslararasılaştırılması ve kurumlar arasında bölgesel ve uluslararası araştırma ve eğitim ortaklıklarıdır (Rizvi & Lingard, 2010; Taskoh, 2020).

Sinop Türkiye'nin Orta Karadeniz bölgesinde yer alan bir şehirdir. Karadeniz kıyısında, Boztepe Burnu'nun karayla birleşme noktasında yer alır. Sinop Kalesi, tarihi ve turizm açısından kentin en ilginç yeridir. Şehrin merkez nüfusu yaklaşık 49.400'dür (placeandsee, 2022).

Sinop Üniversitesi, 2007 yılında, Türkiye'nin doğal, tarihi ve kültürel varlıklarıyla adeta kuzeyinde parlayan yıldızı konumunda olan Sinop İlinde kurulmuştur. Asli vazifesi olan eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerini aşağıdaki akademik birimlerinde 12.262 öğrencisi ile sürdürmektedir.

Sinop Üniversitesine bağlı fakülteler şunlardır: Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Su Ürünleri Fakültesi. Üniversitede Lisansüstü Eğitim Enstitüsü adında bir enstitü bulunmaktadır. Üniversitenin üç yüksek okulu, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Yabancı Diller Yüksekokuludur. Melek yüksek okulları ise Ayancık Meslek Yüksekokulu, Boyabat Meslek Yüksekokulu, Durağan Meslek Yüksekokulu, Gerze Meslek Yüksekokulu, Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Türkeli Meslek Yüksekokullarıdır. Üniversiteye bağlı araştırma merkezleri şu şekilde sıralanabilir: Çocuk Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi, Enerji Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Mahmut Kefevi İslami İlimler Araştırma ve Uygulama Merkezi, Okul Öncesi Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Su Altı Arkeolojisi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türk Devletleri Dost ve Akraba Toplulukları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Uluslararası İlişkiler Uygulama ve Araştırma Merkezi, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Doğal Ürünler Uygulama ve Araştırma Merkezi (sinopedu, 2022).

Bir yükseköğretim kurumu olarak Sinop Üniversitesi'nin temel amacı, bu bilgilerle donanmış bireyler yetiştirmek, ülke insanının ve insanlığın sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişimine katkıda bulunacak bilgiyi elde etmek, üretmek ve uygulamaktır. Sinop Üniversitesi, araştırma ve toplum hizmetlerini evrensel standartlarda gerçekleştirerek bu hedefleri gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Sinop Üniversitesi, bir yükseköğretim kurumunun temel misyonunun, öğrencilerine, öğretim elemanlarına ve araştırmacılarına, var olan bilgiyi aktarmaktan çok, yeni bilgileri üretme ve uygulama olanağı sağlamak olduğuna kesinlikle inanmakta ve koşulsuz kabul etmektedir. Bu nedenle yeni bilginin üretilmesi ve paylaşılması sürecinde her türlü sınırlamaya karşı durur. Ayrıca hem araştırmacılar hem de öğrenciler için kendilerini her yönden geliştirebilecekleri rahat bir ortam yaratır.

Sinop Üniversitesi, öğrencilerin, çalışanların ve toplumun gelişimi için bir gereklilik olduğu için yaşam boyu öğrenmenin sıkı bir destekçisidir. Sinop Üniversitesi, öğrencilerini insani ve ahlaki değerlere saygılı ve koruyan, liderlik becerileri ile donatılmış bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Sinop Üniversitesi, hiçbir öğrencisinin eğitimlerini sürdürmek için maddi zorluklarla uğraşmak zorunda olmadığına inanmaktadır; bu nedenle öğrencilerini maddi olarak desteklemeye her zaman hazırır (sinopedu, 2022).

Sinop Üniversitesi, hızlı değişime ve küreselleşmeye uyum sağlamak için tüm öğretim ve yönetim kadrosunu geleceğe yönelik planlar yapmaya, somut stratejiler geliştirmeye ve bu yeni stratejileri hayata geçirmek için gerekli düzenlemeleri yapmaya teşvik etmektedir. Bu nedenle bilgiye dayalı, demokratik, paylaşımçı, güçlü, esnek ve şeffaf yönetim stratejilerini benimser. Üniversitemiz her şeyden önce insanlığa saygı ve hoşgörü gösterir.

Erasmus Programı

Erasmus+, AB'nin Avrupa'da eğitim, öğretim, gençlik ve sporu destekleme programıdır. Tahmini bütçesi 26,2 milyar Euro'dur. Bu, önceki programa (2014-2020) kıyasla finansmanın neredeyse iki katıdır. 2021-2027 programı, sosyal içерme, yeşil ve dijital geçişler ve gençlerin demokratik hayatı katılımını teşvik etmeye güçlü bir şekilde odaklıyor. Avrupa Eğitim Alanı, Dijital Eğitim Eylem Planı ve Avrupa Beceriler Gündeminde belirtilen öncelikleri ve faaliyetleri destekler. Program ayrıca;

Avrupa Sosyal Haklar Sütunu 'nu destekler, 2019-2027 AB Gençlik Stratejisini uygular ve sporda Avrupa boyutunu geliştirir (Erasmus, 2022). Erasmus+, Avrupa'da hareketlilik ve işbirliği fırsatları sunar. Yüksek öğretim, mesleki eğitim ve öğretim, okul eğitimi (erken çocukluk eğitimi ve bakımı dahil), yetişkin eğitimi, gençlik ve spor alanlarında Erasmus destekte bulunur.

Erasmus+ Programı, Erasmus+ Öğrenci Değişim Programı veya Erasmus+ Projesi (European Region Action Scheme for the Mobility of University Students): Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı), yüksekokretim kurumlarının iş birliğini, öğrenci ve akademisyenlerin kısa süreli olarak bu iş birliği çerçevesinde farklı ülke ve üniversitelerde deneyim kazanmasını teşvik eden Avrupa Birliği projesini tanımlar.

Program, 1987 yılında bir öğrenci hareketlilik programı olarak Erasmus ismiyle başlamış; eğitimin diğer alanlarını ve gençliği de kapsayarak sürekli gelişmiş ve yedişer yıllık dönemlerle "Socrates", "Leonardo da Vinci", "Hayatboyu Öğrenme" ve "Gençlik" adı altında uygulanmıştır. Program 2014-2020 arasında 'Erasmus+' altında yapılandırılmıştır

Avrupa Birliği EU2020 Stratejisi ile birlikte eğitim ve öğretime daha çok önem vermektedir. Erasmus+, yurt dışında eğitim alma ve çalışma yapma fırsatları sayesinde insanların daha fazla ve daha iyi beceriler kazanmalarına yardım etmeyi amaçlıyor. Erasmus+ Programı eğitim, öğretim, öğrenim, staj, gönüllü çalışmalar, gençlik ve spor alanlarında yüksekokretimde kaliteyi artırmak amacıyla uygulanmaya başlanmıştır. Erasmus program ülkelerinin hepsi Ulusal Ajans tarafından sağlanan finansal destek hibesi alabilirler. Bu alanlarda Türkiye'de Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Ulusal Ajans ile hibe desteği sağlamaktadır (Ulusal Ajans, 2017)

Sinop Üniversitesi Erasmus Hareketliliği

Erasmus Programı adını; değişik Avrupa ülkelerinde hem öğrenci hem de akademisyen olarak bulunmuş olmasından dolayı Rönesans Hümanizminin önemli temsilcilerinden biri olan, bir bakıma bugünkü Erasmus+ öğrencilerinin “ilki” olarak görülen Hollandalı bilim adamı Erasmus'tan (1469-1536) almıştır.

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 2007-2013 yılları arasında yürütülen ve 2014 yılı itibariyle sona eren Hayat boyu Öğrenme Programı kapsamında yüksekokretim alanında sağlanan hibe destekleri 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programı altında devam etmiştir.

Erasmus+ Erasmus programı, yüksekokretim kurumlarının birbirleri ile işbirliğini yapmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Yüksekokretim kurumlarının birbirleri ile ortak projeler üretip hayatı geçirmeleri; kısa süreli öğrenci ve personel değişimi yapabilmeleri için karşılıksız mali destek sağlamaktadır. Erasmus+ Programı, eğitim, gençlik ve spor alanlarında yeni ihtiyaçlara yönelik Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliğini teşvik eden daha etkili araçlar sunmayı amaçlamaktadır. Yüksekokretim

alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Erasmus+ Erasmus faaliyetlerinin hedef kitlesi en genel anlamıyla, yükseköğretim taraf olan kurum ve kuruluşlar ile bu kurumların çalışanları ile öğrencileri kapsamaktadır. Üniversitemiz 2007 yılında Avrupa Komisyonuna başvurarak “Erasmus Üniversite Beyannamesi” almıştır. Beyanname alındıktan bu yana da Erasmus programlarına katılımımız artarak sürdürmektedir (erasmus.sinop, 2022).

Sinop Üniversitesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının eğitim veya araştırma faaliyetlerinde uluslararası deneyim kazanmalarını sağlamak, yabancı üniversitelerden gelen öğrenci ve bilim insanların ve idari personelin üniversite ile bütünleşmelerine yardımcı olmak ve uluslararası program ve projelerden azami ölçüde yararlanarak hem üniversitenin hem de yörenin gelişmesine katkıda bulunmaktır. Üniversitenin ulusal ve uluslararası camia ile etkin iletişim ve entegrasyonu için dünyadaki en iyi fırsatlara ilişkin bilgi akışını sağlamak ve bunlardan nasıl yararlanılacağı konusunda uzmanlık hizmeti vermektedir.

Erasmus programı, Hayatboyu Öğrenme Programına dahil ülkeler olan Avrupa Birliği üyesi 27 ülke, Avrupa Birliğine üye olmayıp Avrupa Ekonomik Alanı üyesi İzlanda, Lichtenstain, Norveç ve Avrupa Birliğine aday ülkeler arasında yer alan Türkiye ve Hırvatistan ile İsviçre yüksek öğretim kurumlarının istifadesine açiktır. Erasmus programı çerçevesinde gerçekleştirilecek bütün faaliyetlerde, taraflardan en az birinin Avrupa Birliği üyesi ülke kurumu olması şartı aranmaktadır.

Ülkelerin ilgili resmî kurumlarında yükseköğretim kurumu olarak kabul edilen üniversite, enstitü, akademi ve benzeri kurumlar, Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü'nün ilgili birimi olan Komisyon Yürütme Ajansı'na (The Education, Audiovisual

and Culture Executive Agency – EACEA) başvurarak Erasmus Üniversite Beyannamesi –EÜB (Erasmus University Charter – EUC) almaya hak kazandıkları takdirde, bu kurumların öğrenci ve personeli Erasmus programından faydalana bilir. Öğrenci staj hareketliliği gerçekleştirmek isteyen kurumların Genişletilmiş EÜB (Extended EUC) alması gerekmektedir.

Genel olarak bir akademik yılından itibaren geçerli olmak üzere, EÜB sahibi kurumların Öğrenci ve Personel Hareketliliği faaliyetlerinden yararlanacak bireyler şu özelliklere sahip olması gereklidir:

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları ya da, başka ülkelerin vatandaşı olmakla birlikte Türkiye'de bir okulda, meslek okulunda, yükseköğretim kurumunda veya yetişkin eğitimi veren bir kurumda kayıtlı öğrenci olmaları veya ilgili yasalar ve mevzuatlar çerçevesinde Türkiye'de bir işe çalışıyor olmaları veya Türkiye'de yaşıyor olmaları gerekmektedir.

Sinop Üniversitesi Erasmus Ofisi 14 farklı ülkede, kırk üniversiteyle anlaşması bulunmaktadır (erasmus.sinop, 2022). Sinop Üniversitesi Erasmus hareketliliği üzerine yapılan bazı çalışmalar şu şekilde özetlenebilir:

Usaklı (2009) çalışmasında Sinop Eğitim Fakültesi Hayat Boyu Öğrenme Programını değerlendirilmiştir. LLP (Life Long Learning veya Hayat Boyu Öğrenme) ve kültürel şok arasındaki ilişkiler. Sinop'taki Eğitim Fakültesinde LLP'nin önündeki engeller sunlar olabilir: Uygun eş (partner veya anlaşmalı ülke) bulma güçlükleri ve öğrencilerin karar verme güçlükleri olmak üzere iki ana bölümde incelenir. Çalışmada nitel veri araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Sonuç olarak, problemler sadece ikili sözleşme bulmakla kalmayıp, uluslararası toplantılar düzenlemenin çok zaman alması ve tam zamanlı çalışma saatlerinin gerektiriyor

olmasıdır. LLP'ye katılmaya çalışan öğrenciler açısından farklı türde sorunlar ve endişelerdir bulunmaktadır. Sinop'ta eğitim fakültesi öğrencileri kaybolan bagaj, çalınan para ve değerli şeyler ve akademik sorunlar öğrenciler tarafından belirtilmiş yüzeysel sorunlarıdır. Ancak bu oylara ek olarak intihar, hızlı dönüş kararı gibi diğer olaylar da ve kayıp eş, aile ve arkadaşlardan kaynaklanan depresyon, öğrencilerini programa başvurma konusunda kararsız bırakan başlıca etkenlerdir. LLP veya HBÖ programından öğrencilerin yararlanabilmeleri için onları cesaretlendirmek ve iyi örnekler göstermek oldukça önemlidir.

Yine Uşaklı 2016 yılında yaptığı başka bir çalışmada ise Erasmus hareketliliği ve üniversite binaları ele alınmıştır. Üniversite binaları, üniversite öğrencilerinin özellikle uluslararası öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılıyor mu? Sorusuna cevap aranmıştır. Türkiye'de Erasmus programı trafigi keskin bir şekilde arttı. Türkiye son on yılda Avrupa ülkelerine yöneldi. Bu çalışmada Türkiye'nin en kuzeyinde yer alan Sinop Eğitim Fakültesi'nin Erasmus çalışmaları yakından değerlendirilmiştir. Bu çalışma üç bölümde gerçekleştirılmıştır. İlk bölümde, 2006 yılında Sinop Eğitim programının Erasmus programının başlangıcı sunuldu. İkinci bölümde ise mevcut durum sunulmuştur. Üçüncü bölümde ise, 2013 güz döneminde Erasmus programına katılan öğrenciler için fakülte binaları değerlendirilmiştir. Bu çalışmada nitel veri toplama yöntemleri kullanılmış. İnternet sayfaları, ziyaretçi öğretim elemanı sunumları gibi belgeler, fotoğraflar metin analizi yoluyla çözümlenmiştir. 2006'da hiçbir öğrencinin Erasmus programından yararlanmak istemediği şaşırtıcı bir şekilde ortaya konulmuştur ancak, 23 öğrenci ise 2013 yılında başarılı olarak Erasmus ziyaretçisi olmuştur. Akademik eğitimde mekân, zaman teşviki çok önemlidir. Bu çalışmada uluslararası öğrenciler için ideal üniversite binaları tartışılmıştır. Özellikle Sinop Üniversitesi Erasmus Evi

üniversitenin uluslararasılaşmasında olumlu etki göstereceği beklenmektedir. İlerde yapılacak çalışmalar Erasmus öğrencilerinin başta psikolojik olmak üzere diğer ihtiyaçları üzerine olabilir (Uşaklı, 2016).

Uluslararasılaşma

Yükseköğretimin uluslararasılaşması, bir ülkenin küreselleşmenin etkisine yanıt verme yollarından biri olarak görülür, ancak aynı zamanda ulusun bireyselliğine de saygı duyar. Uluslararasılaşma terimine atfedilen çeşitli anlamlar, onun bir kavram olarak karmaşıklığını ve zenginliğini gözler önüne serse de terimdeki kilit unsurun, milletler ve kültürel kimlikler arasında veya arası kavramı olduğu açıktır. Bir ülkenin benzersiz tarihi, yerli kültür(ler), kaynaklar, öncelikler vb. diğer ülkelere tepkisini ve diğer ülkelerle olan ilişkilerini şekillendirir. Bu nedenle, ulusal kimlik ve kültür, yükseköğretimin uluslararasılaşmasının anahtarıdır. (Qiang, 2003).

Teoride yüksek öğretimin uluslararasılaşması “orta öğretim sonrası eğitimin amacına, işlevlerine veya sunumuna uluslararası, kültürlerarası veya küresel bir boyutu entegre etme sürecidir.” (Knight, 2003). Gelir elde etmek, ulusal profili güvenceye almak ve uluslararası itibar oluşturmak için zengin ve ayrıcalıklı ülkelerden yabancı öğrencilerin işe koşulması için uluslararası rekabet oluşturmaktır. Yükseköğretimin uluslararasılaşmasının ana bileşenleri, uluslararası öğrencilerin işe alınması, kalkınma uluslararası şube kampüsleri, öğrenciler, personel ve akademisyen değişim programları, müfredatın uluslararasılaştırılması ve kurumlar arasında bölgesel ve uluslararası araştırma ve eğitim ortaklıklarını (Khorsandi, 2014).

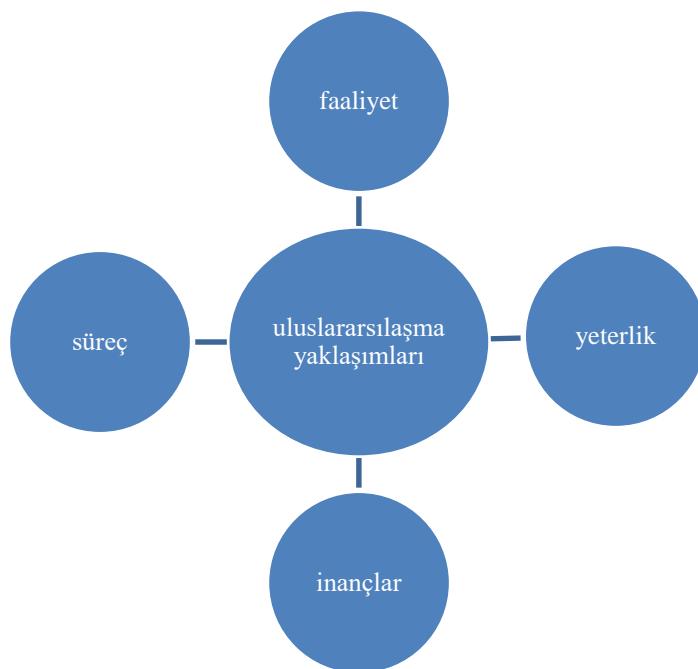
Knight (1993), yüksek öğretimin uluslararasılaşmasını “kurumun öğretim, araştırma ve hizmet işlevlerine uluslararası/kültürlerarası bir boyutu entegre etme süreci” olarak

tanımlamaktadır (s. 21). Bu tanımda birkaç anahtar kavram vardır, örneğin: Uluslararasılaşmanın, uluslararası boyutun sürdürülebilirliğine katkıda bulunan bir dizi izole faaliyet, entegrasyon veya kaynaşma değil, dinamik bir süreç olduğu fikridir. Ayrıca, bu tanım, bir yüksek öğretim kurumunun, yani öğretme, araştırma ve topluma hizmet gibi birincil ve evrensel işlevlerine atıfta bulunur.

Bir politika önceliği olarak uluslararasılaşmanın popüleritesi 1980'lerin başından beri arttı (Knight, 2003). Bununla birlikte, 1990'lар “dünyanın evriminde önemli bir aşamayı” işaret ediyor bu da yüksek öğretimin uluslararasılaşmasıdır (Knight, 2008, s. 27). 1990'lardan itibaren, tanımı yükseköğretimün uluslararasılaşması, ilgili birçok çok çalışmanın, politikanın konusu olmuştur ve konuya ilişkin olarak ifadeler ve idari söylemler ve hala gelişmektedir (Knight, 2008; Powel ve diğerleri, 2004). Ancak uluslararasılaşma gibi kavramların bakış açısına bağlı olarak çok farklı anlamları ve tanımları olabilir.

Birçoğu uluslararasılaşmayı, uluslararası eğitimi uluslararası eğitime entegre etme süreci olarak tanımlar. Ayrıca uluslararası işbirliğini artırmak, ulusal güvenliği geliştirmek ve ekonomik rekabet gücünü artırmak (Harari, 1989; Klasek, 1992; Mestenhauser & Ellingboe, 1998; Powell, 2004) şeklinde bilinir. IAU (2013) için uluslararasılaşma aynı zamanda dinamik bir süreç ve bir araçtır. Sayısız fayda sağlayabilecek birden çok amaca yöneliktir (Egron-Polak, 2013). Söderqvist'e göre (2002) ulusal bir yükseköğretim kurumundan uluslararası bir yükseköğretim kurumuna geçiş sürecidir. Bütünselliğinin tüm yönlerine uluslararası bir boyutun dahil edilmesine öncülük eden bir kurumdur. Öğretim ve öğrenimin kalitesini artırmak ve istenilen sonuca ulaşmak için yönetim yeterliliklerini ifade eder (s. 29). Uluslararasılaşma, aynı zamanda, uluslararasılaşmanın güçlendirilmesi süreci olarak da tanımlanmaktadır. Önde gelen

bir kurumun desteğiyle kampüslerin uluslararası karakteridir (Hanson & Meyerson, 1995; Harari, 1992; Pickert & Turlington, 1992). 1994 yılında Knight tanımlı uluslararası ve kültürlerarası bir bütünlüğün “sürdürülebilir bir süreci” olarak uluslararasılaşma kurumun öğretim, araştırma ve hizmet işlevlerine ilişkin boyut” (s. 7) diye yazmıştır. Bu nedenle uluslararasılaşmanın anlamı, geleneksel kampüs tabanlı uluslararası girişimler, yurtdışında eğitim programları, bağımsız seyahat deneyimleri, öğrenci ve öğretim üyesi değişimleri ve uluslararası veya kültürlerarası bakış açısını bütünlendirme süreçlerine yönelik ortak araştırma kurumsal olarak öğretim, araştırma ve hizmet işlevlerine dahil edilir (Altbach ve Knight, 2007; Bogotch ve Maslin-Ostrowski, 2010; Knight, 2003).

Şekil 1. Uluslararasılaşmanın sınıflandırılması

Faaliyet yaklaşımı, uluslararasılaşmayı bazı faaliyetler bağlamında tanımlar. Gerçekleştirilebilecek faaliyetler- örneğin öğrenci ve personel değişimi, teknik yardım ve

uluslararası öğrenciler, ortak programlar, çeşitli kurumlar arası anlaşmalar, projeler, şube kampüsleri vb.). De Wit'in (2002, 117) bu gruptan bahsettiği gibi bağlamında anlaşılması gereken çok dar ve ayrı bir yaklaşım olarak nelerin berhasilabileceği açısından uluslararasılaşmayı tanımlayan daha geniş motif yaklaşımını tanımlar.

Yetkinlik yönü, uluslararasılaşma bağlamı tarafından yeni bilgi, beceri, yeterlilik, tutum ve değerlerin öğrenciler ve personel tarafından geliştirilmesidir.

Ahlak yaklaşım, tasarım kültürünün ve uluslararası/kültürler arası tasarımın yönünü vurgular.

Süreç yaklaşımı is bir sürecin entegrasyonuna odaklanır. Farklı türlerin bir kombinasyonu yoluyla uluslararası/kültürler arası boyut faaliyetler, politikalar ve prosedürleri içerir. Uluslararasılaşma bu nedenle bir süreçtir. Uluslararası boyutun yükseköğretimim ana faaliyetlerine entegre edildiği eğitim kurumlarıdır.

Tablo 1. Uluslararasılaşmayı Sağlayan Gerekçeler

Gerekçeler	Mevcut gerekçeler	Ortaya çıkan önem
Sosyal kültürel	Ulusal kültürel kimlik Kültürlerarası anlayış Vatandaşlık gelişimi Sosyal ve toplun gelişimi	Ulusal seviye İnsan kaynakları gelişimi Stratejik ittifaklar
Politik	Dış politika Ulusal güvenlik Teknik destek Barış ve karşılıklı anlayış Ulusal kimlik Bölgesel kimlik	Gelir yaratma/ticari ticaret Ulus binası/kurum binası Sosyal/kültürel gelişim ve karşılıklı anlayış
Ekonomik	Ekonomik büyümeye ve rekabet gücü İşgücü piyasası Mali teşvikler	Kurumsal Seviye Uluslararası markalaşma ve profil Kalite geliştirme/uluslararası standartlar gelir üretimi
Akademik	Akademik ufkun genişlemesi Kurum inşası Profil ve durum	Öğrenci ve personel gelişimi Stratejik ittifaklar bilgi üretimi

Kalitenin iyileştirilmesi uluslararası
akademik standartlar
Uluslararası boyut araştırma ve öğretim

Uluslararasılaşma alanında, bulguları aşağıdaki kategorilere genişletilebilir:

- (a) personelin yabancı dil öğrenmesi için tesislerin mevcudiyeti
- (b) konferans katılımı için mali destek
- (c) araştırma fırsatları
- (d) personelin yayınlar üzerinde çalışmasına izin verilen süre
- (e) personel değişimi için fırsatlar
- (f) konuk konuşmacıları ve dersleri teşvik edecek programlar ve tesisler
- (g) ev sahibi bir kuruma devam eden yabancı bilim adamları için destek
- (h) personelin başka görevlere atanması
- (i) denizaşırı öğrencilere öğretmek gibi özel becerilerde eğitimin mevcudiyeti, bağlantılar kurmak veya dış finansman elde etmek
- (j) bir öğretim uzmanlığının teşvik edilmesi
- (k) denizaşırı öğretim ve iş tecrübesine sahip personelin işe alınması
- (l) danışmanlık üstlenme fırsatları ve bunun değer katma şekli öğretilene (Rudzki, 1995: 433).

Şekil 2. Uluslararasılaşma Döngüsü Wit (2002)

Araştımanın Amacı

Bu araştırmada Sinop Üniversitesi Erasmus programı tanıtılmıştır. Erasmus programının üniversitenin uluslararasılaşma sürecine etkisi tartışılmıştır. Erasmus programı öğrenci ders ve staj hareketliliği, akademik ve idari personel hareketliliği açısından değerlendirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştımanın amacı doğrultusunda Sinop Üniversitesi Erasmus işbirliği olan on bir üniversitenin Erasmus koordinatörleriyle

görüşme yapılmıştır. Görüşmede yarı yapılandırılmış üç soru sorulmuştur. Bu sorular “Sinop’u ve Sinop Üniversitesi ne kadar tanıyorsunuz?” “Sinop’tan gelen öğrenci ve personelin niteliğini değerlendirebilir misiniz?” “Sinop Üniversitesi uluslararasılaşma yönünde yapması gerekenler nelerdir?” Koordinatörlerle online olarak yapılan görüşmeler izin alınarak kaydedilmiştir.

Katılımcılar: Çalışmada on bir Erasmus koordinatörüyle online görüşme yapılmıştır. Görüşmede uluslararasılaşma sürecinde üniversitenizin durumu nedir, uluslararasılaşma sürecinde Sinop Üniversitesi nasıl değerlendiriyorsunuz ve her iki üniversitenin uluslararasılaşma sürecinde ilerleyebilmesi için ne tür işbirliklerinde bulunmaları gereklidir? Soruları yönetilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan tüm görüşmeciler üç araştırma sorusuna da cevap vermiştir. On bir görüşmecinin tamamı da Sinop’u ve Sinop Üniversitesi tanıdıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak verilen cevaplar Sinop’un Türkiye’de bir şehir olduğu, Türkiye’nin kuzeyinde olduğunu belirtmişlerdir. Sinop Üniversitesi’nden Erasmus değişim programlarında aktif yer aldığı belirtilmiştir. Görüşmeciler genellikle gerek personelin gerekse öğrencilerin dil yeterliliklerinde sorun olduğunu ve bu sorunların ilgili öğretim elemanları koordinatörlüğe yansıtıldığını söylemişlerdir. Uluslararasılaşma üzerine olan son soruda görüşmeye katılan koordinatörler özellikle dil yeterliliğinin üzerinde durmuşlardır. Erasmus hareketliliğinin tek yönlü olduğu ayrı bir görüştür. Kendi üniversitelerinden Sinop Üniversitesi’ne öğrencilerinin gelememeye sorununun İngilizce derslerin olmamasına dayandırılmasıdır.

Araştırmada katılımcılardan toplanan görüşlere ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda

verilmiştir:

“Üniversitemizin Avrupa’da tanınırlığı çok fazladır. Özellikle yirmi farklı ülkeyle olan Erasmus işbirliği protokollerimiz çerçevesinde her yıl ortalama iki yüze yakın öğrenci üniversitemize ders almaya gelmektedirler. “

“İyi ki Erasmus var. Kendi ülkemizde bile aslında çok tanınan bir şehir olmamamiza rağmen Erasmus aracılığıyla çok sayıda öğrenci üniversiteme gelmektedirler. Sizin ulkenizden de öğrenciler geliyor. Ziyaretçi bir öğrenci memnun kalınca arkadaşlarının de gelmesine vesile oluyor. “

“Avrupa’da rekabet çok fazla. Özellikle İngiltere, Almanya, Hollanda gibi ülkelerdeki üniversitelerle rekabet etmek çok güç. Öğrencilerimiz bu belirttiğim ülkelerdeki üniversitelere gitmek istiyorlar. Daha çok uluslararası bir üniversite olabilmek için İngilizce ders sayısını artırmamız gerekiyor.”

“Uluslararasılaşma denince anahtar sözcük İngilizce olmalı. Her şey dönüp dolaşıp İngilizce ’ye çıkıyor. İngilizce dersler, gelen ve giden öğrencinin ve personelin İngilizce seviyesi oldukça önemli. Geçen sene iki öğrencimizi İspanya’ya gönderdik. Dersler İspanyolca anlatılmış. Doğal olarak öğrencilerimiz başarısız oldular. İngilizce olmaksızın uluslararasılaşmadan bahsetmek imkânsız.”

Sonuç ve Öneriler

Sinop Türkiye’yenin en kuzeyinde yer alan ve Karadenize sahili olan bir şehirdir. 2007 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ayrılarak kurulan üniversite her geçen gün gerek personel ve öğrenci sayısının artışıyla gerekse bilimsel çalışmalarıyla büyümektedir.

Bir üniversitenin uluslararasılaşması dünya çapında yetkinlik kazanmasıdır.

Türk yüksek öğreniminin küreselleşmesi ve uluslararasılaşması, on yıldır iyi ifade edilmiş bir hedef olmuştur. Bu hedef doğrultusunda Farabi, Erasmus ve Mevlana programları etkili bir şekilde ülke çapında yürütülmektedir. Erasmsu programı bazı sorunlar yaşayabilir (Uşaklı, 2011). Erasmus programlarında niteliği artırmak oldukça önemlidir (Uşaklı, 2016).

Muhtemelen bireylerin çabaları ve dolayısıyla Genişletilmiş bakış açıları geliştirmek için kurumlar birden fazla faktör tarafından yönlendirilir. Bunlar arasında öğretim üyelerinin ve yöneticilerin iyi niyetli ve fedakâr arzuları kayıtlı öğrencilere verilen eğitim perspektifleri. Ayrıca bazı personel bakış açısının genişletilmesini sadece yüksek öğretimin temel bir rolü olarak desteklemek. Bu motive edici kümelerin her biri, iç kolej ve üniversite kültürlerini ve yapılarını belirli bir düzeyde etkiler. Uluslararasılaşmanın geliştirilmesini teşvik eden bir yoldur. Her biri yasal olarak ilişkilidir Kolej topluluğunu küresel bir diyaloga dahil etmek için ilkeye dayalı bir arzu ile.

Son kırk yıldır iletişim teknolojisindeki gelişmeler, akademisyenlerin dünya çapında iletişim kurma arzusu ve ihtiyacını doğurmuştur. Bu gelişmeler kalite olarak iletişimim mevcudiyetini artırır, fakültenin daha da fazlasını talep etme olasılığı artar böylece uluslararasılaşmış bakış açısı da artacak uluslararası ilişkiler, yani siyasi, kültürel, ekonomik ve belirli ulus-devletler arasındaki diğer etkileşimler sağlanacaktır (Paige & Mestenhauser, 1999).

Yükseköğretimim uluslararasılaşması şu şekilde anlaşılabılır:

Öğrenci hareketliliği amacıyla denizasrı bağlantılarının kurulması için uzun vadeli bir stratejik politika, personel geliştirme ve müfredat yenliğini içerir (Rudzki, 1992)

Daha önceki bir çalışma (Rudzki, 1993), uluslararasılaşımada başarılı olmak için kritik olan faktörleri tanımlamıştır. (Öncelik sırasına göre):

1. Olumlu personel tutumları
2. Üst yönetimin aktif destegine sahip olmak
3. Belirli bir uluslararası brifinge sahip personele sahip olmak
4. Yabancı dil bilen personele sahip olmak
5. Dahili ek fonların mevcudiyeti
6. İyi ortak kurumlara sahip olmak
7. Uluslararasılaşma odaklı personel gelişimine sahip olmak
8. İyi uygulama bilgilerine erişim
9. Yurtdışı eğitim konusunda deneyimli kadroya sahip olmak
10. Öğretimden remisyon

Erasmus hareketliliği bir üniversitenin uluslararasılaşmasında önemli bir yer taşımaktadır. Ancak uzman görüşleri ışığında Sinop Üniversitesi'nden uluslararasılaşmasında yabancı dil özellikle İngilizce açılan ders sayısı, yabancı öğretim elemanı sayısı ve Erasmus'tan yararlanan öğrenci ve personelin yabancı dil özellikle İngilizce seviyeleri önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan doküman incelemelerinde çok az sayıda Avrupalı öğrenci ve üniversite personelinin Sinop Üniversitesi'ne ziyaretçi olarak geldiği anlaşılmıştır. Üniversite yurt dışındaki sivil toplum kuruluşlarıyla harekete geçerek Sinop'tan Avrupa'ya olan hareketliliğe Avrupa'dan Sinop'a olan hareketliliği de dahil edebilir. Yabancı dil açısından nitelikli öğrenci ve personel üniversiteyi daha yetkin temsil edebileceklerdir. Üniversite içinde yabancı dille açılacak dersler Avrupalı öğrenciler için cazip bir unsur olabilir. İlerde yapılacak çalışmalar

üniversitenin yabancı üniversitelerle yapacağı bilimsel, teknolojik ve kültürel işbirlikleri üzerine olabilir.

Tanımımızda ve analizimizde bu noktayı detaylandırmaya çalıştık. Aslında, uluslararasılaşan her disiplinin zorunlu olması gerektiğini savunduk. Öğrenmeyi nasıl teşvik ettiğini, süreçte yüzleşmesini ve entegrasyon, kültür, bağlam, karşılaştırma, disiplinlerarasılık, bilgi ve teknoloji transferi ve küreselleşme kavramlarını bilgi tabanına ve öğrenme süreçlerine dahil ettiğini incelemek gerekmektedir.

Araştırmacı akademik hayatının yirmi yılını Erasmus program, bölüm fakülte ve beş yılında da üniversite kurum koordinatörü olarak deneyimlerini paylaşmıştır. Erasmus çalışmaları içinde yurt içi ve yurt dışı toplantılar, uluslararası hafta katılımları ve yeni ortaklıkların kurulması önemlidir. Koordinatörlüğü sırasında yapımını sağladığı Erasmus Evi gibi çabalar üniversitenin uluslararasılaşmasında önemli dönüm noktalarından biridir.

Research and Publication Ethics

In this study, all rules specified in the “Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions” were followed. None of the actions specified under the second section of the Directive, “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics”, have been carried out.

Disclosure Statements

1. Contribution rate statement of researcher 100%.
2. No potential conflict of interest was reported by the author.

Kaynakça

Adel, H. M., Zeinhom, G. A., & Mahrous, A. A. (2018). Effective management of an

J-EDUCAT: Journal of Educational Studies, Volume 2: 2024 Issue 2, Article 1

Website: www.jedcat.com

internationalization strategy: A case study on Egyptian–British universities' partnerships.

International Journal of Technology Management & Sustainable Development, 17(2),

183-202. https://doi.org/10.1386/tmsd.17.2.183_1

Altbach, P. & Knight, J. (2007). The internationalization of higher education: Motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11(3/4), 290-305.

Powell A. Piccoli G. Ives B. (2004). Virtual teams: A review of current literature and directions for future research. *The Data Base for Advances in Information Systems*, 35(1), 6–36. 10.1145/968464.968467

Bogotch, I. & Maslin-Ostrowski, P. (2010). Internationalizing educational leadership: How a university department jumps the curve from local to international. *Educational Administration Quarterly*, 46 (2), 210-240.

Conference of the Council on International Educational Exchange (CIEE), 3-5 Nov. 1992, Berlin. de Wit, H. (2002). Internationalisation of higher education in the United States of America and Europe: A historical, comparative, and conceptual analysis. Westport, CT: Greenwood Publishers

Egron-Polak, E. (2013). Re-thinking internationalization of higher education equality diversity and shared benefits. Paper presented in Norwegian Internationalization Conference Bergen, March 6, 2013. Retrieved from:

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:_s4BfSQbOh4J:siu.no/content/download/10318/101841/file/IK13%2520Eva%2520EgronPolak.pdf+&cd=2&hl=en&ct=c&gl=ca&cln=firefox-a

Erasmus, (2022). Intoduction to Erasmus. (2022, 06 Şubat). [*J-EDUCAT: Journal of Educational Studies, Volume 2: 2024 Issue 2, Article 1*](https://erasmus-</p></div><div data-bbox=)

Website: www.jeducat.com

plus.ec.europa.eu/about-erasmus/what-is-erasmus

Hanson, K.H., & J.W. Meyerson (Eds.) (1995). *International challenges to American colleges and universities*. Phoenix: Oryx Press.

Harari, M. (1989). *Internationalization of Higher Education: effecting institutional change in the curriculum and campus*. Long Beach: Center for International Education of the California State University.

International Association of Universities (IAU) (2004). Globalization and higher education:

Transnational education. Retrieved from
<http://www.unesco.org/iau/globalization/tne.html>.

Khorsandi, A. T. (2014). *A Critical Policy Analysis of Internationalization in Postsecondary Education : An Ontario Case Study*. Ontario: Western University.

Klasek, C.B. (ed.) (1992). *Bridges to the Future: Strategies for Internationalizing Higher Education*. Illinois: AIEA Carbondale.

Knight, J. (1993) Internationalization: management strategies and issues, *International Education MagaZINE*, 9, pp. 6, 21-22.

Knight, J. (1994) The Internationalization of Canadian Universities. Unpublished dissertation.
Michigan State University.

Knight, J. (2003). Internationalization of higher education practices and priorities: IAU Survey Report; International Association of Universities (IAU). Retrieved from
http://www.pucminas.br/imagedb/documento/DOC_DSC_NOME_ARQUI20060214115459.pdf

Knight, J. (2008). *Higher education in Turmoil: The changing world of internationalization*.

J-EDUCAT: Journal of Educational Studies, Volume 2: 2024 Issue 2, Article 1

Website: www.jeducat.com

Rotterdam: Sense Publishers.

Knight, J. (2003). Updated Definition of Internationalization. *International Higher Education*,

(33). <https://doi.org/10.6017/ihe.2003.33.7391>

Mestenhauser, J. A., & Ellingboe, B. J. (Eds.). (1998). *Reforming the higher education curriculum: Internationalizing the campus*. Phoenix, AZ: American Council on Education and Oryx Press.

Paige, R., & Mestenhauser, J. (1999). Internationalizing Educational Administration.

Educational Administration Quarterly, 35(4), 500-517.

<https://doi.org/10.1177/0013161x99354005>

Qiang, Z. (2003). Internationalization of Higher Education: Towards a Conceptual Framework.

Policy Futures In Education, 1(2), 248-270. <https://doi.org/10.2304/pfie.2003.1.2.5>

Rizvi F., Lingard B. (2010). *Globalizing educational policy*. Routledge.

Rudzki, R. (1992). The internationalization of faculty activities. Paper delivered at the Annual Conference of the Council on International Educational Exchange (CIIIE), 3-5 November 1992, Berlin

Rudzki, R. (1993). The Internationalization of UK Business Schools - findings of a national survey. Unpublished paper.

Rudzki, R. (1995). The application of a strategic management model to the internationalization of higher education institutions. *Higher Education*, 29(4), 421-441.

<https://doi.org/10.1007/bf01383961>

Sinop Erasmus, (2022). Erasmus Programı Nedir? (2022, 22 Ocak).

<https://erasmus.sinop.edu.tr/erasmus-programi-nedir/>

J-EDUCAT: Journal of Educational Studies, Volume 2: 2024 Issue 2, Article 1

Website: www.jeducat.com

Sinop Erasmus, (2022). Misyon Vizyon. (2022, 22 Ocak). <https://erasmus.sinop.edu.tr/misyon-vizyon/>

Sinop Erasmus, (2022). İkili Anlaşmalar. (2022, 22 Ocak). <https://erasmus.sinop.edu.tr/wp-content/uploads/sites/121/2021/06/IKILI-ANLASMALAR-2020.pdf>

Susman, G. I. (Ed.). (2007). *Small and medium-sized enterprises and the global economy*. Edward Elgar.

Söderqvist, M. (2002). Internationalisation and its Management at Higher-Education Institutions. Applying Conceptual, Content and Discourse Analysis. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Acta Universitatis oeconomiae Helsingiensis

Taskoh, A. K. (2020). Internationalization in Canadian Higher Education Institutions: Ontario. Higher Education for the Future, 7(2), 97-117.
<https://doi.org/10.1177/2347631120930538>

Usaklı, H. (2009). Lifelong Learning Programs of Education Faculty in Sinop: Evaluation of Participants' Problems and Worries *Intercultural Relations Society*: 8 199-209

Uşaklı, H. (2016). Attractiveness Of College Buildings In Terms Of Supplying Erasmus Stevens' Motivation(Evaluation of Erasmus Program in Sinop Education Faculty 2006-2016) *Participatory Educational Research (PER)* Special Issue 2016-III, pp., 32-44

Wiki, (2022). Sinop. (2022, 06 Şubat). [https://placeandsee.com/tr/wiki/sinop-reg-turkiye-Ulusul-Ajans-\(2022\)-Erasmus-30-Yil-\(2022,-22-Ocak\).pdf](https://placeandsee.com/tr/wiki/sinop-reg-turkiye-Ulusul-Ajans-(2022)-Erasmus-30-Yil-(2022,-22-Ocak).pdf)